

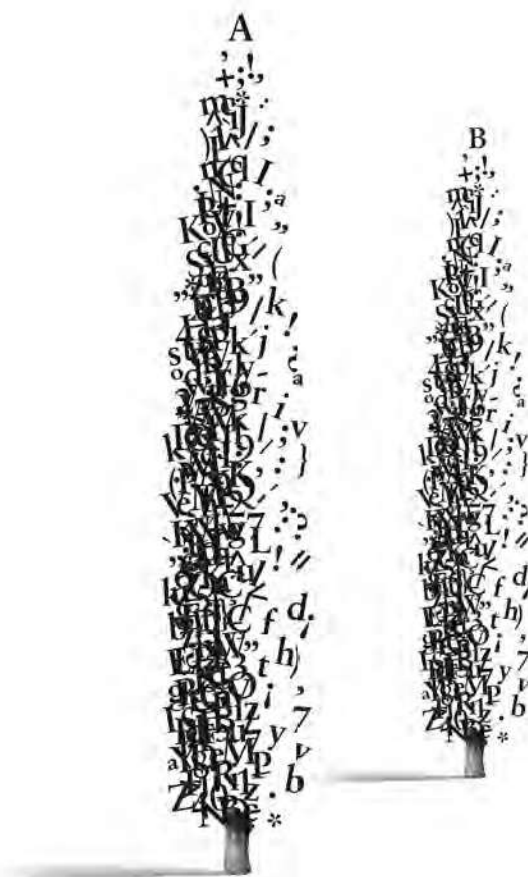
Els dos xiprers

Tinc el record de Francisco Brines al costat del seu xiprer centenari d'Elca. Em preguntava què podia fer per a salvar-lo, perquè estava vincladís i amenaçava de caure. També presentava atacs de fongs. En diverses ocasions, m'havia arribat per amics que volia parlar amb mi; em considerava, pel que sembla, una veu autoritzada en aquestes qüestions botàniques. I quan finalment vaig anar a visitar-lo, el primer que em va mostrar va ser aquell xiprer, de tronc catedralici, de tofa espessa, que sense ser el de Silos, era el d'Elca. I per una d'aquelles coses de la memòria, recorde que després de dinar vàrem passejar de nou pel jardí, ell amb el seu bastó, i que li vaig recomanar algunes coses, que apuntava el seu ajudant. El xiprer de Brines, es podria dir. Per a mi sempre anirà associat d'aquesta manera a la meua memòria, i la seua ombra poètica sobreviurà en ell. Estaria bé que la gent que visitara Elca mirara aquell xiprer i se l'estimara, tant com ho feia el poeta.

Per una casualitat editorial, quan vaig saber de la mort de l'autor de *Las brasas*, estava llegint el llibre d'Alfons Roig, *Ronda dels veïns de l'ermita*. La Diputació de València l'acaba de reeditar, amb els dibuixos originals i preciosos d'Artur Heras, i una nova introducció d'Anacleto Ferrer i Josep Monter. El pare Alfons Roig podria haver estat un abat il·lustrat si haguera nascut al segle XVIII: va ser una mena de far de molts joves artistes, i un autèntic coneixedor de les avantguardes de la segona meitat del segle XX. Parlava amb total normalitat de Picasso, Klee, Mondrian, Kandinsky o Dubuffet. De vegades, em

MARTÍ
DOMÍNGUEZ
@MartíDomínguezR

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR

pregunte d'on va eixir aquell home, per quins set sous va tenir aquella curiositat artística, com va saber dirigir els passos de tants pintors (Heras, Boix, Armengol, Alfaro, Solbes...), i quina poderosa presència destil·laria (ell que era un home d'aspecte d'allò més normal: un canonge de poble) per tal de seduir d'aquella manera tota aquella nòmina de creadors.

M'haguera agradat conèixer-lo, el pare Alfons Roig. I m'haguera agradat anar a la seua ermita de Llutxent, on es reunien els artistes a fer paelles i a parlar de tot. Gustau Muñoz, recorda en un article d'*eldiario.es* que de vegades oblidaven que estaven al davant d'un rector, i que la conversa fluïa sense obstacles, i que en una ocasió son pare li va preguntar com era possible que combregara amb alguns dogmes absurds de l'església: "Don Alfons es posà seriós i li va retrucar: no t'oblides que sóc sacerdot..." En les fotografies se'l veu amb la sotana, llarga, per on apunten uns peus menuts, un home grosset, quasi insignificant. I, tanmateix, si l'art valencià és tan ric i preeminent, és en bona part gràcies a ell.

El pare Roig va dedicar aquell llibre als arbres de l'ermita, que va il·lustrar Artur Heras. La primera edició es va publicar l'any 1985, encara en vida del rector. Els textos són senzills, amables, homenatjant aquelles espècies vegetals (el pi, l'ametller, la garrofera, el cactus...), que l'acompanyaven en el seu desert espiritual. Certament, el pare Roig era un escriptor discret i contingut. I, tanmateix, amb els dibuixos d'Artur Heras, aquell llibre és una delícia. I quan vaig saber de la mort de Brines vaig buscar el text dedicat al xiprer: "El xiprer sembla un frare. És prim com un gànguil introvertit i immòbil. Difícilment amable, hi ha qui pensa que és senyal d'infortuni (...). Jo tinc un xiprer que m'estime molt. Es troba en un barranc entre Benicolet i Llutxent. I cada volta que passe, el salute". Estic segur que Brines, cada vegada que passejava pel jardí d'Elca, saludava també el seu xiprer estimat. Si pareu l'orella, potser encara hi podreu sentir la veu del poeta.